

ארגון ברית אבות
מסייעת לכל יהודי
בכל גיל
ובכל מקום בעולם
לקיים את מצוות המילה
בצורה מקצועית ובשמחה
באמצעות צוות מוהלים
מוסמך ומנוסה.

ב"ה

עלון ברית אבות פרפראות וסיפורים לברית מילה לפי סדר הפרשיות פרשת בלק

תשפ"ה

מפעולות הארגון

עריכת ברית מילה לתינוקות.
ומבוגרים בחדרי ניתוח
בישראל ובמדינת חבר העמים

בדיקת צהבת לתינוקות בבית
במכשיר זהה לבית החולים

ניתן להשיג את הספרים
"סדר ליל הברית"
"פניני הברית"
"תפילות ומנהגים לברית"

ייעוץ בענייני ברית מילה

משרד "ברית אבות"
רחוב דברי חיים 6 ביתר עילית
טלפון: 025022814

ברית מילה – קירבה עמוקה אל ה'

במהלך אחת הבריתות שזכינו לקיים, ליהודי בגיל 52 שנה – עולה מאוקראינה, שמרוחק היה באותה עת מתורה ומצוות – התרגשנו לחזות ברגע מרגש של נקודה פנימית של יהודי, כאשר סיפרנו לו שזוהי "שעת רצון" – זמן מסוגל לתפילה וקרבה לה' – פתח את פיו וקרא בקול נרגש ובכנות חודרת לב: "ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם – אני אוהב אותך!" הלכתית מדובר בברכה לבטלה, אך כולנו התרגשנו עד עמקי הנפש, ראינו מול עינינו את אותה נקודה יהודית פנימית, זוהרת וטהורה, שבלבה של כל נשמה מישראל – גם אם רחוקה, גם אם לא שומרת מצוות ביום-יום. ספק אם יהודי זה מניח תפילין בכל יום, אך השמחה העמוקה והאהבה שבה קיים את מצוות הברית – דיברה בעד עצמה, בפרשתנו, בלעם הרשע – שנשלח לקלל – נאלץ לשבח את עם ישראל בפסוקים מלאי הוד: "כי מראש צורים אראנו...", "נופל וגלוי עיניים...", "מי מנה עפר יעקב..." חכמינו ז"ל מבארים (על פי בעל "עוללות אפרים") כי "מראש צורים" רומז לברית מילה – יסוד קיומו של העם. בהמשך נרמז שבלעם "נופל", שכן אין בו ברית. והמדרש מוסיף: "מי מנה עפר יעקב" – אלו המצוות שנעשות עם עפר, כדוגמת קבורת הערלה לאחר הברית – גם הן מעוררות את התפעלות בלעם מיפי מעשיהם של ישראל. יהי רצון שנוכה כולנו להתקרב אל ה' באמת, בעומק הלב, בכל מעשינו – בשמחה, באהבה ובטהרה.

בברכה
המוהל הרב אהרן יוסף קרמר

מהספר פניני הברית

וירא בלק בן ציפור את כל אשר עשה ישראל לאמורי. (כב ב) פירש רש"י אמר אלו שני מלכים שהיינו בטוחים עליהם לא עמדו בפניהם אנו על אחת כמה וכמה לפיכך, ויגר מואב. יש לדקדק דבפסוק לא נזכר רק אמורי לבדו ולא עוג ומה זה דנקט רש"י בלשונו אלו ב' מלכים וכו' ויש לומר על פי מה שכתבתי לפרש בערוגות הבושם לפרש דאמורי קאי על עוג על פי מה שכתב בזוהר הקדוש (סוף פרשת חקת) על הפסוק אל תירא אותו. דמשה נתיירא מעוג לפי שהיה בן ביתו של אברהם אבינו ונימול בתוך שאר אנשי ביתו ועל ידי שקיבל האות ברית בבשרו נתיירא ממנו והיינו דאמר לו השי"ת אל תירא אותו. שלא יירא מהאות שלו, ויש לומר שאמורי רומז על המילה כמו שדרשו חז"ל (שבת קל). על הפסוק שש אנכי על אמרתך. דקאי על המילה, והיינו דכתיב וירא בלק בן ציפור את כל אשר עשה ישראל לאמורי. היינו לעוג, דאף שהיה נימול לא הועיל לו זכותו נגד ישראל, על כן ויגר מואב מאד... והשתא שפיר נקט רש"י ב' מלכים דשניהם מוזכרים בפסוק דסיחון מוזכר בפשטות ועוג מוזכר בדרך רמז, ואתי שפיר: (מגדלות מרקחים)

כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו וגו'. (כג ט) בלעם התחיל בשבח סיפור מעלתם, כי מראש צורים אראנו. שאני רואה מעלת ישראל מצד המילה שנרמזה בצור זה, כדאמר עשה לך חרות צורים. ומגבעות אשורנו. היינו גבעת הערלות, כמו שכתוב, וימל יהושע את בני ישראל אל גבעת הערלות. ואולי חשב בלעם לקללם מצד שראה באצטגיונות, כי רעה נגד פניהם. כמו שראה פרעה, והוא סימן דם והריגה, ואחר כך ראה, שהקדוש ברוך הוא הפך הדם לדם מילה, לכך אמר, הן עם לבדד ישכון וגומר. שהמילה היא סימן ירושה לכל איש מישראל שלא יתערב בין הגוים, זהו שאמר, מי מנה עפר יעקב. רמז למילה: (עוללות אפרים)

מי מנה עפר יעקב. במדרש פרקי דר"א (פרק כ"ח) כשראה בלעם מדבר מלא ערלות אמר מי יוכל לעמוד באלו שיש להם זכות דם ברית מילה ומכסים אותו בעפר...ומכאן מנהג שמכסים את הערלה בעפר ע"כ.

הרמב"ן במסכת יבמות הביא ממדרש אגדה, שהערלות שראה בלעם היה ממה שהוציאו ממצרים או ערלות של אותן הנולדים קודם נזיפתן:

וצריך להבין, דאם כי ירא בלעם מזכות דם ברית מילה שהיא מצוה ששקולה נגד כל המצוות, אבל מה זה שהוסיף ומכסים אותו בעפר, מה זה זכות, וגם מכאן מנהג לישראל צריך ביאור, על מה זה ולמה מכסים בעפר, ונראה לי, כי באמת מצות מילה היא לנו לכבוד ולתפארת, שבה הראה ה' כי אנחנו מובחרים לו לעם סגולה מכל העמים, ואם כן זה לנו לכבוד והתנשאות עד מאוד, אבל באמת לא נעשה מצוה זו לכוונה יען שהיא לנו לתפארת, רק לאשר ציוה ה' לנו על ככה, וגדולה מצוה זו מכל המצוות, והנה, במצוה זו מכניס כל אב את בנו תחת כנפי השכינה, וכמקריב קרבן, והדם כזריקת דם כמבואר, וכל זה אם מכניסו בבריתו של אברהם אבינו, כמו אברהם שלא היתה לו כונה אחרת רק לשם ה' ולא לגאות, כבוד והוד, ואחר שמל, אמר ואנכי עפר ואפר. ובו הראה רק ענותנותו כמבואר בש"ס וכבר אמרו, אשכון ואת דכא. שאין הקדוש ברוך הוא משרה שכינתו רק על ענוים, ויש לומר, דזה הרמז שמכסים וטומנין הערלה בעפר, לרמז שלא מתגאה במצוה זו, ויהיה בו מדות אברהם אבינו עליו השלום, שאמר ואנכי עפר ואפר. והנה בלעם אמר מי יוכל לעמוד בזכות דם ברית, כי במצוה זו אנו מצוינים בגופינו לעבדי ה', ולכן מי יוכל לעמוד בפני מצוה זו, וכל זה כשאנו עושים המצוה כתיקונה על כונה רצויה, ולא להתגאות, וזהו שאמר שמכסים אותה בעפר, שמראים בו שאינם מתגאים בה כלל, והכל לשם שמים: (כתב סופר)

ודע. כי יש שלוחים ידועים ממונים על דם ברית, ונוטלין אותו ומניחים אותו בהיכל ידוע משבעת היכלי המלך, ובשעת כעסו של הקדוש ברוך הוא, משגיח בדם ההוא והמקטרג מסתלק משם, והקדוש ברוך הוא מרחם על ישראל, ודע כי הערלה ההיא חלק השר היודע בקרבן ההוא, וכשרואה שזה חלקו נכנע ואין לו יכולת לקטרג, ועולה ומלמד סניגוריא על ישראל, וסתרי הסתרים בגנוי החכמה גנוזים, טעם שימת הערלה בעפר שאל המאור הקדוש עליו השלום לאלהו ז"ל והשיב, שמעתי בישיבה של מעלה שהערלה הוא הנחש, וכיון שמעבירין אותו ממקומו צריך לתת לו מזונו, הדא הוא דכתיב ונחש עפר לחמו: (של"ה חולין פרק תורה אור)

במעשי הגאונים מצאתי, הקדמונים היו זורקין הערלה והדם בכלי שיש בו מים ובשמים והציבור שהיו יוצאים מבית הכנסת היו נוטלין ידיהם ופניהם כדי לחבב המצוה: (כללי המילה לר' יעקב הגוזר)

ענין עפר על פי מה שכתב בתורת משה להחתם סופר זצ"ל (בראשית יח) דהכל ניזונין מן העפר וזורעין בו ומצמיח אפילו הכי הכל דשין עליה וכו', ...ובתוספות (ברכות דף יז.) ונפשי כעפר לכל תהיה, מה עפר אינו מקבל כליה לעולם, כן יהי רצון שזרעי לא יכלה לעולם כמו שהוא אומר, והיה זרעך כעפר הארץ. ...ומשום כן מכניסים הערלה לתוך עפר ...לרמז שיצמיח ויביא בעזרת ה' פירות טובות ולא יכלה זרעו אמן כן יהי רצון: (דברי נפתלי)

יש מוהלים שמשאירים הערלה אצלם כדי לקוברם יחד ומקודם ישימו בחול ואחר כך אפשר לייבש ולהשתמש וזה הסיבה שיש שקוברים אצלם את פנקס המילה כדי שהמחבלים לא יוכלו להתקרב אליהם ואדרבה הם בורחים: (זכר דוד)

ודם חללים ישתה. (כג כד) טעם למנהג שמוצצין הדם בפה, משום שנאמר ודם חללים ישתה. סופי תיבות בגימטריא מילה: (נפלאות חדשות)

נאם שומע אמרי אל. (כד ד) סופי תיבות מעיל, לכן משימין מעיל על ספסל של מלאך הברית ובעל הברית: (רבינו אפרים על התורה)

יחזה נופל וגלוי עינים. (כד ד) ס"ת מילה, נופל. בשביל הערלה שהיא מאוסה לפני הקדוש ברוך הוא: (בעל הטורים)

ומלכת שבא שמעה את שמע שלמה ותבוא לנסות את שלמה בחידות, מהו בחידות... ועוד דוגמא אחרת עשתה, הביאה לפניו מהולים וערלים, אמרה ליה הפרש לי מהולים מן הערלים, מיד רמז לכהן גדול ופתח את ארון הברית, מהולים שבהם כרעו בחצי קומתם, ולא עוד אלא שנתמלאו פניהם מזיו השכינה, וערלים שבהם נפלו על פניהם, מיד אמר לה אלה מהולים ואלה ערלים, אמרה ליה מהיכן לך זה, אמר לה מבלעם, דכתיב נופל וגלוי עינים. אלולי שהיה נופל לא היה רואה ולא כלום, באותה שעה אמרה לו לא האמנתי לדברים וגוי, אשרי אנשיך וגוי יהי ה' אלהיך ברוך: (ילקוט שמעוני דברי הימים רמז תתרפה)

מוכח ממדרש זה שעל ידי המילה זוכים להשראת השכינה, ולכן אנו מברכים לנימול, בפזמון הרחמן בברכת המזון, ויזכה לראות פני השכינה, שרק עכשיו אחר שנימול יזכה לזה:

ויקח רמח בידו. ידוע דשמונה פעמים אל הם מספר רמח, כמספר אברהם, וידוע מה שכתוב בספרים הקדושים על הפסוק, וימל אברהם את יצחק בנו בן שמונת ימים. דלכאורה הוה ליה למימר ביום השמיני וביארו דמה שכתוב שמונת ימים רצה לומר שבכל החית ימים מל אותו במחשבה לגודל ההשתוקקות שלו שיזכה לראת את היום השמיני שמקיים אז את מצות בוראו למול את בנו אם כן המשיך עליו בכל יום ויום מהשמונת הימים מצות מילה במחשבה ולכן נאמר בן שמונת ימים, שמל אותו במחשבה כל שמונת הימים, וזה הרמז במה שאנו אומרים שמונת ימי מילה, ורצה לומר שכל השמונה ימים נקראים ימי מילה למול במחשבה, ונאמר עוד, דעל ידי המילה נעשה אדם מרכבה לשם אל, וזה יש להוסיף לרמז בדברי רבינו בעל האור החיים הקדוש דיוסף נקרא גם כן אב, ומשום הכי שני בניו מנשה אפרים נעשו שני שבטים, אם כן כאשר נצרף את שם יוסף לאבות, אברהם יצחק ויעקב עם יוסף הוא ראשי תיבות שם אל, וזה יש לרמז בפסוק, רוממות אל בגרונם. דקאי על המילה, ומשום הכי אומרים בברכה של המילה אל חי, ומרמז גם כן על הנ"ל, גם בתפילת הרחמן שאומרים בברכת המזון בסעודת המילה אומרים ויהיו ידיו ולבו לאל אמונה והוא כהנ"ל, ובזמר יום ליבשה אומרים מי כמוך באלים וכו' והיינו שמכריז על המילה וכנ"ל, המבואר להנ"ל דאברהם אבינו עליו השלום שמל את יצחק בנו בן שמונת ימים היינו שמל אותו בכל יום ויום מהשמונת ימים במחשבה אם כן המשיך לו השם אל בכל יום, אם כן נעשה חית פעם אל מספר אברהם, והוא מספר רמח, וזה הרמז במה שכתוב כאשר צוה אותו אלקים, אותיות מילה א, ומרמז על אל כאמור, וזה שאמרו חז"ל פנחס זה אליהו, ומבואר בספרים הקדושים שבכל ברית מילה בא יבוא אליהו שעליו אומרים אליהו מלאך הברית עמוד על ימיני, וזה מרמז מה שכתוב ויקח רמח בידו. מספר רמח חית פעמים אל ומרמז על ברית המילה בריתו של אברהם שגם כן מספר רמח, בידו היינו לרמז שכל ענין הברית מילה בישראל קשור לאליהו שבא תמיד ונעשה כל המילה בידו וכמו שאומרים עמוד על ימיני, וזה מרמז הפסוק ויקח רמח בידו. הנרמז על האיזמל המילה גם כן וכנאמר, רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם כהנ"ל: (פרי חיים)

ימי הילולא של צדיקים בשבוע זה

הרה"ק ר' צבי הירש ב"ר יצחק אייזיק מזידיטשוב (עטרת צבי) זי"ע	יום שני י"א תמוז
הגאון ר' אלחנן וסרמן זצ"ל	
הגאון ר' יהודה ליב צירלזאהן זצ"ל	
רבינו יעקב בעל הטורים זצ"ל	יום שלשי י"ב תמוז
הרה"ק ר' מרדכי מקרעמניץ זי"ע	יום רביעי י"ג תמוז
הרה"ק ר' דוד מרחמיסטריווקא בהרה"ק מנחם נחום זי"ע	
הרה"ק רבינו חיים בן עטר האור החיים זי"ע	יום שישי ט"ו תמוז
הגאון ר' אריה ממיץ השאגת אריה זצ"ל	
הרה"ק ר' דוד משה מקרעטשניץ זי"ע	
הרה"ק ר' אברהם יהושע העשיל מקאפישניץ זי"ע	שבת קודש ט"ז תמוז

סיפורים ליומא דהילולא של צדיקים לשבוע זה

לחלק צדקה בליל הוואך נאכט: מתקנת קדמונים וחתום עליו גם הרה"ק ר' צבי מזידיטשוב, ראוי ונכון הוא אם יהיה הנוולד בן זכר שיתן לצדקה עבור שמירה בליל וואך נאכט: (ברכת הארץ בהקדמה)

ההורים משתתפים בשמחת צאצאיהם: בהגיע רבי שמואל בנו של הבני יששכר לפרקו נלקח אחר כבוד לחתן אצל רבי יעקב נפתלי לאבין חתנו של הגה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב בעל עטרת צבי, בסעודת הנישואין נסובה השיחה בין המחותנים הקדושים שרפי מעלה אודות הזמן המתאים בו יפקדו בני הזוג בזרע של קיימא, הבני יששכר צידד שיפקדו כעבור כמה שנים מהנישואין ואילו הסבא מורינו הרב צבי הירש מזידיטשוב נקט בזמן מוקדם יותר, בהוסיפו שאם אכן תתקבל דעתו, וועל איך נאך זיין אופין ברית (הרי שעוד אשתתף בברית), ואמנם הוסכם כדעת הגאון הקדוש מזידיטשוב, ברם בהגיע עת פקידה כבר לא היה העטרת צבי בחיים חיותו ואיננו כי נפקד מקומו, וכאשר הסיבו לסעודת הברית שאל אבי הרך הנימול ה"ה רבי שמואל את אביו הבני יששכר איך יתקיימו דברי חו"י שהבטיח להשתתף בשמחת הברית נענה הבני יששכר ואמר וכי אינך רואה אותו הרי הוא נמצא כאן: (צבי תפארה)

להזכיר האבות הקדושים בסעודת הברית: שמעתי מפי מרן מורינו הרב אליהו זצוקל"ה מזידיטשוב, שטוב להזכיר האבות הקדושים בסעודת ברית מילה, וכמו שפירש מהרי"א זי"ע על הפסוק אספו לי חסידי כורתי בריתי עלי זבח, מרומז לג' אבות, אספו לי חסידי דרגא אברהם מידת החסד, כורתי בריתי נגד יצחק כטעם ואת בריתי אקים את יצחק, עלי זבח דרגא דיעקב שנאמר בו ויזבח זבחים, ולכן פעמים היה מגן קפיטל נ' בתהילים שמוזכר הפסוק: (מנהגי זידיטשוב)

מכתב חיזוק בענין שצריך עשרה בברית מילה: ב"ה כ"א מנחם אב תרצ"ט קעשנוב, שלום רב לכבוד חביבי הרה"ג מו"ה מנחם נחום נ"י גוטמאן רב בקהילת יאס, לא טובה השמועה אשר המוהל הרשמי של עדתכם הכבודה מרהיב נפשו לבטל פעם בפעם ענין הצרכת מנין עשרה במעמד ברית מילה בחשבו כזאת למותר, העברת הדרך היא זו מצד המוהל, ענין זה לא רק שהנה ומנהג עתיק יומין נעלה בערכו אלא שהוא גם דין קבוע באור זרוע לסוף הלכות מילה ובשו"ע, אמנם היכא דלא אפשר מתיר השו"ע גם בפחות מעשרה אבל מדת לא אפשר הלא היא מוגבלת בסוגית פסחים (כו.). דהיינו היכא שהגשמת הדבר איננה במציאות והוא הדין נמי כאן בשו"ע באמרו היכא דלא אפשר היינו דוקא היכא שאין במציאות להשיג מנין עשרה כגון בכפר או בשעת הסכנה רחמנא ליצלן, הצרכת עשרה לפי המבואר בחכמת אדם (כלל מ"ט סעיף כ"א) היא משני טעמים א' לפרסומי מצוה ב' משום שהתינוק הוא כיוצא מבית האסורים שצריך להודות בפני עשרה, אולם טעם שלישי היותר מתקבל הוא המבואר באו"י שם דהיינו משום דאמרינן (בפדר"א פ"א) כל עדות נאמנה לישראל בעשרה וכו' עד עדות ברית מילה בעשרה, לפי עניות דעתי יתכן להוסיף עוד טעם כזה, הן נקטינן להלכה על פי הנוסח התלמודי (בשבת קל"ז: ובירושלמי ברכות פ"ט ה"ג) דאחר ברכת להכניסו שאומר האב קודם הפריעה צריכים העומדים שם לומר כשם שנכנס לברית כן יכנס לתורה ולחופה ולמעשים טובים, אולם לכאורה הלא אמירה כזו היתה יותר נאותה להמוהל עצמו, כיון שעובדת הכניסה לברית תעשה על ידו כעין הא דקאמרינן (בב"מ פ"ב:): קריינא דאגרתא איהו ליהוי פרוונקא, אלא יתכן דהיינו משום שעדת ישראל צריכה להצהיר באותו מעמד שהיא מכנסת את היהודי החדש למחיצתה בשביל שיוכל להכנס לתורה ולחופה ולמעשים טובים, וכיון דנקטינן במתניתין (דרש סנהדרין) שאין עדה פחותה מעשרה לכן מצריכין שהמצהירים יהיו דוקא עשרה דהיינו עדה שלמה, כן דין נטוע הוא זה, חלילה אפוא להמוהל דנדון דידן מלעקור נטוע, עליו הוא ומוטל להודיע תמיד מראש לבעלי הברית שיזדרזו להכין בעוד מועד מנין עשרה אפילו בהיות הדבר קשה לפי מצב העיניים, **המוהל צריך להיות במדרגת טהור** כדמפיק האור זרוע מהא דקאמר במדרש חזית, המול ימול יבוא טהור ויטפל עם הטהור, לכן חלילה לו מלפגל בקרבן שהוא הרך הנימול כמבואר בזר (פ' לך לך דף צ"ה) אם אחז המוהל עד עתה דרך נלוזה בזה עליו לשוב ממנה תיכף ורפא לו, ידידו דורש שלום תורתו יהודא ליב צירלסאהן: (אוצר אגדות החסידים)

ביום שהנכם עושים ברית לבן או לנכד,
היו שותפים במצוות המילה
ליהודים "מבוגרים" עולי חבר העמים
שהבריתות נעשים בחדרי ניתוח,
עלות כל ברית 3500 שקלים לשלם לחדר הניתוח
ובזכות זה תראו נחת מכל יוצאי חלציהם, אמן.

לעילוי נשמת ר' יעקב צבי ב"ר יצחק מאניס הולצמן ז"ל

ברית אבות: רחוב דברי חיים 6 ת.ד. 3044 ביתר עילית טלפון: 025022814

ניתן לתרום בנדירים פלוס על שם ברית אבות